

შმიდტის მოთხრობიდან

29083

გადმოკეთებული

გ. ჯან — საგან.

თბილისი
ექვთიმე სელაძის სტამბა
1881

უძღვნი ლადიკო დათქვიაშვილს,
 ჰგი შეტრიაშვილს და სანდრო
 აბრამაშვილს

Дозв. цензурою 17 февраля 1881 г.

მერცხალი.

კაცი I.

სარკინეთის მთის ძირში, მტკვრის პირას, ერთ სოფელში არის ბალკონიანი სახლი; ამ სახლის ჭერში, სვეტის თავზე მიკრულია ძველი ბუდე მერცხლისა. დიდი ხნის წინ ეს ბუდე ააშენა ორმა მერცხალმა მაგარ-ნისკარტიანების გვარიდამ.

დადგა მშვენიერი მაისის დილა. მზემ საკმაოდ გაათბო დედა-მიწა, თოვლი სრულიად დადნა და მწვანეთ — ხავერდით შეიმოსა მიწა მცენარე-

ბით. ამ სოფელში მოფრინდა გუნდი მერცხლისა. ყველანი თავ-თავის ბუდისკენ მიეჩქარებოდნენ. ზოგნი ჩხუბობდნენ: არა, ეს პაპის ბუდე მე მეკუთვნის, არა მეო; ზოგნი სამწუხაროთ ჭყრიალებდნენ, რადგან მათ ბუდეები დანგრეული ნახეს. იყვნენ ისეთი ბედნიერნიც, რომელთაც ყველაფერი კარგად დახვდათ. ესენი დიდის მხიარულებით შეუდგნენ ძველი ბუდეების გადაკეთებას, გაახლებას.

ხსენებულ სახლის ბალკონთან მოფრინდა ორი მერცხალი: ერთი მეორეზე — უფროსი, სვეტის თავზე მყოფი ბუდე ეკუთვნოდა უფროს მერცხალსა, მაგრამ ამან ბეჯითად გაშინჯა ბუდე და უთხრა თავის თანამხლებელს:

— ეს ბუდე საშიშოა: მე ვერ
გავბედავ მასში ცხოვრებას.

— როგორ, დეიდავ, თქვენ იწუ-
ნებთ ამისთანა მშვენიერ, მკვიდრ
ბუდეს?! მიუგო პირველს მეორემ. მაშ
მე დაესახლდები ამაში.

— შენც არ გირჩევ ჩემო დის-წუ-
ლო. ხომ ხედავბუდის თავზე ჭერში
ნახვრეტია. როცა წვიმამოვა, წყალი ჩა-
მოვა, ბუდეს დაასველებს და დაშლის.

— აი ტყუილები, დიდ-გულათ
მიუგო ახალ-გაზდა მერცხალმა. შარ-
შანაც, როცა ჩვენ აქ დედასთან და
ძმებთან ვცხოვრობდით, ეს ხერელი
მაშინაც იყო; აქედგან ჩვენ უყუ-
რებდით მზეს და წმინდა ჰაერით
ესუნთქავდით.

— როგორც გნებავს, მიუგო დეი-
დამ, მე კი არ დავიზარებ და ახალ
ბუდეს ავიშენებ.

— მერცხლები გამოეთხოვნენ ერთ-
მანერთს. დეიდა გაფრინდა, ახალ
ადგილის ამოსარჩევად ბუდისათვის;
დისწულმა კი დაიწყო მამა-პაპეული
ბუდის წმენდა. ამისთვის ის ნისკარტს
და პატარა კლანჭებს არ იზოგავდა,
ფრინავდა ტალახის, ნამჯის მოსა-
ტანად, მოუსვენარობდა... საღამომ-
დის საქმე გაათავა. მერე შემოჯდა
შორი ახლოს და სიამოვნებდა თავის
ბუდის სილამაზით.

— რა მშვენიერი ბუდეა! ჰფიქ-
რობდა ისა, ფართო, ვრცელი, აშე-
ნებულია ასე სწორეთ, მაგრად, არც
ერთგან ჭუჭრუტანა არა აქვს. ტყუ-

ილათ კი არ ამბობენ, რომ ეს ბუდე დიდო ხანია რაც იმყოფება ამ სვეტის თავზე და არაფერი განახლება არ მოწოდებია. სიხარულით მერცხალი გაფრინდა თავის ქმრის მისაგებებლად და უანბო მას თავისი ბედნიერება.

— შენმა დეილამ რისთვის დაიწუნა და არ იკადრა ის ბუდე? ჰკითხა გაკვირვებით ქმარმა.

— ისე, იმას ეგონა, რომ ბუდე მკვიდრი არ არისო, უგემურად მიუგო ცოლმა.

კ ა ტ ი II.

სამიოდე კვირის განმავლობაში ჩვენმა ნაცნობმა მერცხალმა ოთხი

მშვენიერი კვერცხი დასდო და ზედ
დააჯდა; მისი ქმარი კი დაფრინავდა
და იჭერდა ბუზებს და პეპელებს—
ქმარს ეგონა, რომ მისი ცოლი მში-
ერია და ბარტყებს ვერ გამოჩიკავსო.

ამ სახლში სცხოვრობდნენ: მამა,
დედა და ორი შვილი: კატო შვიდის
წლისა იყო და ვანო თერთმეტისა.

მერცხლები შიშით უყურებდნენ
ამ ბაშვებს თავის ფანჯარიდან.

— ეჰ, კარგი არ არის, რომ ჩვენ
ასრე ახლო ვართ ადამიანებთან, ამ-
ბობდა მამა მერცხალი — და ჩვენი
ბალკონი ისეთი დაბალია, რომ ბუ-
დეს ადვილად შემოსწვდებიან.

— რისთვის უნდა გვეშინოდეს
ადამიანებისა? რამდენიც უნდა გვი-
ყურონ, ამით ჩვენ არა დაგვაკლდე-

ბა-რა. და მან გადმოჰყო თავისი შავი თავი ბუდიდგან, გადმოჰხედა მოთამაშე ყმაწვილებს და ხმა-მალლა შემოჰჭიკჭიკა: «გამარჯობა თქვენ»!

— შეხე, ვანო, მერცხლის ბუდე ჭერში! მხიარულად დაუყვირა დამძმას; მერე როგორ დაბლა არის და! მოვიტანოთ სკამი და ჩაეხედოთ ბუდეში.

— არა ძატო, არა, ჩვენ მაგათ-შევაშინებთ: ეგენი ეხლა კვერცხებზე სხედან.

— ძვერცხებზე?! მაშ მალე გამოჩეკენ ბარტყებს ეგენი?! რა კარგია! და კატომ ხტუნაობა დაიწყო. მამა მერცხალი ისე შეშინდა, რომ სულ დაიძალა ბუდეში.

— ნუ გეშინიან, გეუბნები შენ,

გულადათ უთხრა მას დედა-მერცხალმა, რომელსაც უძახდნენ „მარდ-ფეხიანს;“ შენ კინალამ არ დასჭყლიტე კვერცხები და არ ჩამაგდე ძირს! რის გეშინიან? შმაწვილები ისეთი კარგები, გულ-კეთილები, მხიარულნი არიან, რომ ჩვენ ისინი ხელს არ გვახლებენ.

— ნუ მიჯავრდები მარდ-ფეხიანო, მე გული მეხუთება, ვშიშობ, როცა მოგკრავ თვალს უცხო ვინმეს. მე თვითონაც არ მინდა მეშინოდეს, მაგრამ რა უყო, უნებურად ფრთები კრთოლას მიწყობენ, ფეხები ჩამეკეცება ხოლმე, თვალები დამიბნელდება...

მარდ-ფეხიანი მიბრუნდა ყმაწვილებისკენ, ცქერა დაუწყო მათ

შოველთვის რცხვენოდა, რომ ქმარი ასეთი მშიშარა ჰყვანდა, მით უმეტეს, რომ ისინი ეკუთვნოდნენ მაგარ-ნისკარტიანების გვარს, განთქმულს გამბედაობით და გულადობით.

კ ა ტ ი III.

პი ბოლოს ბარტყებიც გამოიჩინენ. მაგარ ფეხიანმა დილითვე გაიგო, რომ ერთი კვეცი გასკდა, დაუგლოყური — გაიგო რომ პატარა ნისკარტი შიგნიდნიდგან ნელ-ნელა სცემს ნაჭუჭს. იმის გულმა დაიწყო ძგერა. ამ დროს მამა-მერცხალი მოფრინდა ბუდესთან და ნისკარტით მოიტანა გრძელი და მსუქანი მატლი.

მოიცა, მოიცა, შეაჩერა დედა-მერცხალი ეხლა არ მესაჭმლება, ჩვენი ბარტყები საცაა გამოიჩიკებიან. მამა-მერცხალმა საჩქაროთ გადაყლაპა მატლი და ფრთხილად შეფრინდა ბუდეში.

დედა-მერცხალმა გადაქეჩა ნაჭუჭები და იქიდგან გამოჩნდა პატარა გინგლიანი თაფი. მერე მთელი ბარტყიც გამოჩეკა. დედამ თაფის ფრთა გადაათარა შეიღს.

მეორე კვერცხიდგანაც მოისმოდა სუსტი კაკა-კუკი. ამასაც უშველა დედამ—ესეც მალე გამოძვრა სატუსალოდამ. მესამე ბარტყიც გამოიჩეკა. მხოლოდ მეოთხე კვერცხი ეგდო უხმოდ, უსიცოცხლოდ.

— ნუ თუ მე ეს კვერცხი საკმაოდ ვერ გაფათბე და გალაცდა!— ასე

სწუხდა დედა-მერცხალი და საშინ-
ლად უძგერდა მას გული.

— სჩანს, დასძინა მამა-მერცხალ-
მა, უნდა გადავაგდოთ ეგ ბუდიდგან.
— არა, მოვიცადოთ კიდევ რამდენიმე ხანს
გაათბევი შენ, მინემ მემოვუღიბარტყ-
ებს. მამა-მერცხალი დაემორჩილა. დე-
და-მერცხალმა ნისკარტით გაასუფთა-
ვა ყველა ბარტყები რიგ-რიგათ, მერე
ყველას ზედ დააჯდა და ის კვერც-
ხიც ქვეშ მოიგდო. მამა-მერცხალი
გაფრინდა, რომ ბუზები და ბუზან-
კალები მოეტანა თავის ბარტყები-
სათვის. დედა კი მუდმის აჯდა კვერცხ-
ზე ის ელოდა, როდის შემოესმის მის-
განაც ხმა# ბევრი ლოდინის შემდეგ
შემოესმა სუსტი კაკუნი.

გულმა ცემა დაუწყო. აი ესეც;

ნაჭუჭიდგან გამოძრომა ამასაც უშველა.

უი! რა სუსტი ხარ, გენაცვალოს შენ დედა! სთქვა და ნისკარტით გასუფთავება დაუწყო ახლად დაბადებულს. მადლობა შენ ღმერთო, რომ ეს მაინც იყო ქალი დამებადა.

ამასობაში დაბრუნდა მამა-მერცხალიც. დედა-მერცხალმა მოტანილი საჭმელი დაღეჭა, დაასველა ნერწყვით და თავის ნისკარტით აჭამა ყველა ბარტყებს. ესენი ფართოთ შლიდნენ თავის ყვითელ პირებს და მადიანათ ჰყლაპავდნენ საჭმელს. ყველაზე მეტს სჭამდა პირმშო შვილი; ეს წინისკენ იწეოდა, ალაჯებდა თავის ძმებს, გრძლად იწვდიდა კისერს და სცდილობდა სხვის წილიც თვითონ

შეეჭამა. დედა კი სცდილობდა მო-
ეშორა თავისი ხარბი შვილი და ყვე-
ლასთვის თანასწორად ეჭმია. მხო-
ლოდ უმცროსი სუსტი ქალი უგე-
მურად იქცეოდა და ქამა არ
უნდოდა. დედა კი ძალათ უჭედავდა
მას პირში საჭმელს. მაგრამ ორიო-
დეჯერ რომ გადაყლაპა, დაილალა
და თვალები დახუჭა.

მთელი ეს დღე შრომაში გაატა-
რეს; ბუდიდგან გადმოყარეს ნაჭუჭე-
ბი, შვილებს ბუდე მოუწყეს, რამ-
დენიმე ჯერ აჭამეს, დაუყვავეს და
გაათბეს. მეორე დღეს უფრო გაუ-
ადვილდათ მოვლა და შრომა.

— რა დავარქვათ ჩვენ ბარტყებს,
ჰკითხა ცოლს ქმარმა.

— მე უკვე გადაწყვეტილი მაქვს

პირველს „ზულადი“, ის ძალიან მარდია. მეორეს „ლამაზა“, შეხედე იმას რა მშვენიერი ფრთები აქვს და ლამაზი თვალები. მესამეს „მხიარულა“, ეს ყველაზედ მეტად ჭიკჭიკებს და ფართხალებს. ჩემს მცირე, სუსტ ქალს კი—„მცონარა“.

კ ა რ ი IV.

ზავიდა ორი კვირა. ბარტყებს გადაუვიდათ გინგლი. მერე გაფრთიანდნენ. ისინი წრიპინებდნენ და დედას ატყობინებდნენ თავის სურვილს.

ერთხელ დედა-მერცხალი შუალამისას გააღვიძა საშინელ ბრაგაბრუგმა, რომელიც მოიხმოდა ბალკონის ზემოდგან; იმან აიხედა ქუ-

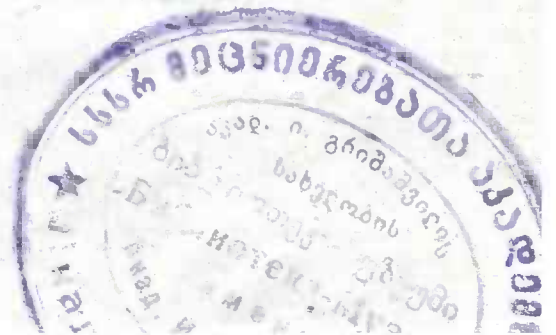

29083

ჭუტანადგან და თავს ზარი დაეცა
 შიშისაგან: ზედ ხერელზედ ანათებ-
 ნენ თვალები მეზობლის კრელი
 კატისა. თუმცა გულადი იყო დედა-
 მერცხალი, მაგრამ მაინც ძალიან
 დააფთხო ამ კატის თვალების ბლერი-
 ალმა და მის კბილების კრაჭუნმა, დე-
 და მერცხალს კანკალი დააწყებინა და
 საცოდავათ ამოაკვნესა. მამა-მერც-
 ხალმაც გაიღვიძა და კატა რომ და-
 ინახა, გაფრენა უნდოდა, მაგრამ დე-
 და-მერცხალმა არ გაუშვა.

— შეიღებო! სად მიდიხარ! ჩვენ
 უნდა დავიცვათ ესინი. მე არასოდეს
 არ გავფრინდები; დეე ამ უბედურე-
 ბამ მეც წამილოს ჩემ შეიღებთან...

კატა დიდხანს იდგა ხერელთან,
 ბოლოს ნელ-ნელა ჩააწოდა თავისი
 გესლიანი კლანჭი.

დღეა მერცხალი ფრთებ გაშლილი გადაეფარა თავის ნამძინარევე ბარტყებს, მამალი მერცხალი სულ ზევიდგან მოექცა ბუდეს, გაკმიდა ზმა და თვალები დახუჭა. ძატამ უფრო და უფრო ჩაუშვა კლანჭი, ბოლოს მოაელო ბრჭყლები ბუდეს და ამოსწია... დაძველებული და დასველებული ბუდე მოიგლიჯა და ბარტყებიან-მშობლებიანათ ძირს, მიწაზე ჩაეარდა, კატას კი ისე შეეშინდა ჩამოვარდნილ ბუდისაგან, რომ კუდი აიბზიკა და გაჰკურცსლა.

საწყალი დედ-მამა როგორც იყო გამოძვრნენ დანგრეულ ბუდიდგან და მწარეთ იგლოვდნენ ბედს. შვილები კი ცოცხლები ჰყვანდათ, რადგან რბილ ბუდიანათ ჩამოცვივდ-

ნენ. მაგრამ რაღათ უნდათ ამ გვარი სიცოცხლე? როგორ უშველიან ეხლა შვილებს და სიკვდილს გადაარჩენენ?

ქ ა რ ი V.

ირაქრაქა. ხალხი აიშალა. მაგრამ ვერაფერ ვერ დაინახა ბაღაბში ჩამოცვივნილი და საცოდავით მწრიპინავი ბარტყები. აღგნენ მანო და ქატოც. მხიარულათ გამოცვივდნენ ბაღკონზე. ღედა-მერცხალი დიდის გულის ძკერით და გლოვით უყურებდა თავის ბედკრულ შვილებსა.

კატომ პირველათ დაინახა, რომ ბუდე ჩამოვარდნილ იყო. მას თვა-

ლებიდგან ცრემლები ჩამოსცვივდა და შეჰკრთა.

— რა დაგემაართა? ჰკითხა ვანომ.

— ბუდე ჩამოვარდნილა, ბუდე. ტიროდა პატო. ვანომ შეხედა ჰყრს და ბუდე ვერ დაინახა.

— ის უთუოდ ძირს ჩავარდნილა, გადაწყვეტით სთქვა მანომ. აი ხომ ხედავ ბარტყები სადღაც წრიპინებენ. ჩამოვიდნენ ძირს და ძებნა დაუწყეს.

— ბუდე, აი ბუდე, აი! მხიარულად სთქვა მანომ—ყველა ბარტყები ცოცხლები არიან. მართი, ორი, სამი.

— სამის მეტი არ არის? ოთხნი იყვნენ, მე ერთხელ დავთვალე, გულამოჯდომით უთხრა დამ ვანოს.

— მაშ მოვეძებნოთ მეოთხეც, მზი-
არულათ სთქვა მანომ.

შენ ჯერ მოიტანე ბამბა, ესენი შიგ
გავახვიოთ, ამათ სცივათ. ძატო გა-
იქცა შინ და მალე მოარბეინა ბამბა.

— მეოთხე ბარტყი? კითხავდა ძატო.

— არ ვიცი, ვერ ვიპოვნე, გა-
ვახვიოთ ჯერ ესენი, ხომ ხედავ რო-
გორ კანკალებენ. კატომ ბამბაში
გახვეული ბარტყები ჩაიღო კალთა-
ში და ჩუმათ დაჯდა.

— შენ ხელი არ ახლო მაგათ,
თორემ შეეშინდებათ უთხრა მანომდას

— არა მე არ ვახლოებ, მინდა მხო-
ლოდ გავშინჯო უთხრა დამ.

ვანომ ააქოთა იქაურობა, მაგრამ
ვერ იპოვა მეოთხე ბარტყი.

— კატო, მართალი სთქვი: ოთხი
იყვნენ თუ სამი?

— ზეფიცები ვანო, ოთხი იყო, მე ისინი დავთვალე.

შუცებ ბალკონის ქვეშიდგან მოისმა წრიპინი.

— აი, აი სად წრიპინებს, სთქვა ქატომ.

ვანო იმავ წამს დაიბადა იქ, შეყო ხელი ბალკონის კიბის ქვეშ და გამოიყვანა „მცონარა.“

— რა პატარა ფრინველია! შინჯავდნენ ყმაწვილები—ყველაზე პატარაა. მს კი ყველაზე ცქვიტია, უყურე როგორ იკბინება. ყველანი ერთმანერთს არა ჰგვანან.

— მაიტა ახლა მე შევინახო ეგენი, შენ კიბუში დაიჭირე და მაიყვანე ვაჭამოთ, სთქვა მანომ და გამართვა ბარტყები დას.

— შენ გგონია, რომ ჩვენ მაგათ
გავზღით? ეხლა ხომ მაგათ დედ-მამა
არა ჰყავთ, ეგენი ობლებია!

— აი ენახოთ, ჯერ დაიჭირე ბუ-
ზი!

ძატომ მალე დაიჭირა პატარა ბუ-
ზი. მანომ გამოართვა და ბარტყებს
მიაწოდა, მაგრამ არც ერთი არ მი-
ეკარა ბუზს: ყველანი საშინლათ
შეშინებული იყვნენ. ბამბაში, მარ-
თალია, ბარტყებს სთბილოდათ, მაგ-
რამ რა მოელოდა მათ მომავალში?—
უფრო მეტად ეშინოდა დედა-მერც-
ხალს: ის დასტრიალებდა ყმაწვილებს,
ხან ახლო ხეებზე ჯდებოდა, ხან აქედ-
გან ხან იქიდგან უმზერდა და სა-
ცოდავათ ეუბნებოდა ბაშვებს:

— ნუ დახოცავთ ჩემ შვილებს,

ნუ წაიყვანთ, დასვით მანდვე.

მაგრამ ყმაწვილებს არ ესმოდათ მისი თხოვნა და პირველათ ვერც-კი ხედავდნენ მას. ბოლოს, როცა ცხვირ წინ გაუარა მათ, ვანომ აიხედა და სთქვა — მს, ხომ ხედავ ბარტყების დედა არის. რა კარგია, რომ ამათ ბუდე გაუკეთოთ! დედა თვითონვე გაზდის მათ, თორემ ეხლა ესენი პატარაებია და ჩვენი ხელიდგან საჭმელს არა სჭამენ.

— მჰ, ვანო, რა კარგი მოიგონე. აუშენოთ როგორმე ბუდე!...

— ღიახ, კარგი იქნება მერე ცოტა დაფიქრდა და სთქვა: პირველათ უნდა ვეცადოთ, რომ ბუდე იმავე ადგილას იყოს მიკრული, საცა იყო; მეორეთ, რომ ის იყოს კარგი და

თბილი ბარტყებისათვის... ჰო, მართ-
ლა, მოიტანე შენი პატარა კალათა, იმა
შიჩავაგოთბამბა, ჩავსვით შიგ ბარტ-
ყები და ჩამოვკიდოთ იქ, სადაც იყო
ამათი ბუდე—დედა უეჭველათ მო-
ფრინდება თავის შვილებთან...

კ ა რ ი VI.

სთქვეს და კიდევ აასრულეს. ნა-
ხევარი საათის განმავლობამდე ყმა-
წვილებმა გააკეთეს ყველაფერი და
კალათა ჩამოჰკიდეს. ბარტყებს ძალი-
ან უკვირდით და ეუცხოებოდით
ახალი ბუდე. ისინი შიგ დახტოდნენ.
შმაწვილები კი დაიმაღლნენ და ჩუმათ
უყურებდნენ: რა იქნებოდა.

დედა-მერცხალი ყველაფერს ჰხე-

დავდა ყმაწვილები რომ მოჰშორდნენ
ახალ ბუდეს, გაფრინდა, დასტრია-
ლა რამდენჯერმე და მიფრინდა
ბარტყებთან ბუზით.

— დედა, დედა, წიოდნენ ბარტ-
ყები. ჭამა გვინდა, ჩქარა... დედამ
ყველას გაუნაწილა ბუზი და ხელ-
მეორეთ სწრაფათ გაფრინდა საშო-
ვარზე.

— ღაინახე? წასჩურჩულა ვანომ
დას მხიარულად.

— ჩუ! ჩუმათ, ის კიდე მოფრი-
ნავს.

— მადლობა ღმერთს, ახლა კი
ჩვენი ბარტყები გადურჩნენ ხიფათს,
სთქვა ვანომ. მერე და-ძმანი წავიდ-
ნენ შინ.

რაოდენიმეჯერ ყმაწვილები იმ

დღეს მოვიდნენ ბარტყების გასასინ-
ჯავათ. მოდიოდნენ დიდებიც ვანოს
გაკეთებულ ბუდის გასასისჯავათ. შა-
ნოს უხაროდა...

სალამო ხანს კატა კიდე დასეირ-
ნობდა ბანზე, მაგრამ ძაბრამ მალე
წაასწრო თვალი.

— შეხედე, შანო, მეზობლების
კატა მიეპარება ფრინველებს.

— აი მაგის ჩამოგდებული იქნება
ეს ბუდე. შანომ დაუწყო ქვის სრო-
ლა. კატა გაიქცა, მაგრამ მალე კიდე
მოცუნცულდა. ახლა კი მე მაგას და-
ვიჭერ და ჩამოვახრჩობ, ჯავრიანათ
სთქვა ვანომ. ვანოს ეს კატა ძალი-
ან უყვარდა, მაგრამ ბარტყები უფრო
მეტად შეუყვარდა და თუ კატა არ
გაქცეულიყო შეჭველად მოჰკლავდა.

— იცი რა კატო? ღამე კალათა შინ წაგიღოთ ხოლმე და დილით ადრე ისევ დავკიდოთ აქვე. მით ღამეს ესენი არ დაიხოცებიან; კატა კი ყველას დასჭამს.

— ამათი დედა?

— დედა უმაგათოთ იოლათ წავა ღამე.

ასრე მოიქცნენ ყმაწვილები. დედა-მერცხალი საშინლათ სწუხდა და ეშინოდა, როცა მისი შვილები შინ წაიყვანეს. მთელ ღამეს საწყალს არ დაეძინა. დილის რაჭრაჭზე ვანოს მამამ კალათა ბარტყებიანათ გამოიტანა და იმავე ადგილას დაჰკიდა.

კატა დილით ვეღარ მოვიდა, რადგან ეშინოდა ხალხისა. მრჯერ-სამჯერ იმან სცადა ბალკონისკენ გამ-

გზავრება, მაგრამ ხალხის ხმაურობამ
შეაშინა და ვერა გაბედა რა.

კ ა რ ი VII.

ამნაირად დედა-მერცხალი შეეჩვია:
ვანოსი და კატოსი აღარ ერიდებო-
და ხოლმე. ყოველთვის მოუთმენლად
ელოდა თუ როდის გამოიტანდნენ
დილით ბარტყებს კალათით. გამო-
იტანდნენ თუ არა მაშინვე მოფრინ-
დებოდა ხოლმე და საჭმელს აძლევ-
და შვილებს. ბარტყები იზრდებოდ-
ნენ და იზრდებოდნენ, კატოს უყ-
ვარდა მათი მზერა. მოვიდოდა ხში-
რად მიიმალებოდა ახლოს და
ყურს უგდებდა მათ: «გულადი» ხში-
რად ჩხუბს სტეხდა, თამაშობდა;

მაშინ ბუდეში ერთი ამბავი ხდებოდა: ზოგი ხტუნაობდა, ზოგი გორავდა, ხან ისე ეჯახებოდნენ ხოლმე ერთმანერთს, რომ ორჯერ «ლამაზა» გადმოავდეს ბუდიდან.

ერთხელ დილით ქატომ დათვალა ბარტყები, მაგრამ სამის მეტი აღარ იყო ბუდეში.

— სად არის მეოთხე? ნუ თუ ქატომ შეგვიჭამა? ამბობდა შეწუხებული ქატო.

მაგრამ უცებ ზევიდან კალათაში ჩამოფრინდა პატარა ფრინველი. ეს იყო „ბულაღი“. ამაღ ისე გაახარა ქატო, რომ ქალი სიხარულით შეხტა მაღლა და ძმას დაუყვირა:

— მანო, ჩემო მანო! ერთი ბარტყი კიდევ გაფრინდა.

— რაო? ნუ თუ მართალია? გაჰგაჰკვირდა მანო.

— მართალია, მართალი; მე თვითონ დავინახე.. აი მეორესაც უნდა გაფრენა. მართლაც ლამაზიც აიბუზა, ფრთები გაიქნია და კანკალით გაფრინდა—, „მარდათ, ნუ გეშინიან“ უყვიროდა მას მალლიდგან დედა. სამივე გაფრინდნენ, მათ გამოედევნა მხიარულაც, ბუდეში დარჩა მარტოკა მცონარა.

— ეს საცოდავი რატომ არ ფრინდება? ჰკითხავდა ძატო მანოს. არ ვიცი; იქნება ავად არის, უთხრა მანომ. მცონარა ავად არ იყო. იმას გაზრდოდნენ ფრთები, მაგრამ მაინც ვერ გაებედნა გაფრენა.

დედა-მერცხალი ამისგამო ძალიან გაუწყრა მცონარას.

— მცადე ისწავლო ფრენა, ეუბნებოდა დედა, თორემ მალე სიცივეები დადგება და მოვა დრო გახიზვნისა ცხელ ქვეყნებში. მაშინ გზაში დაილაღები, დარჩები და გაიყინები. აბა ჰა!?

მცონარამ გაბედა და გაფრინდა. მალე თავის ძმებზე კარგად ფრენა დაიწყო.

კ ა რ ი VIII.

— აი, პატო, ამბობდა ვანო, მალე ჩვენი ბარტყები გაფრინდებიან და სამუდამოთ მოგეშორდებიან. ოჰ, რა მალე ზაფხული გავიდა. ახლა კიდევ მოვიდა დრო სწავლისა. პიდევ

შკოლა, მასწავლებლები, სწავლა...
 მხ, რა კარგია რო შენ პატარა ხარ
 და შინ სწავლობ...
 ...

— სად გაფრინდებიან ჩვენი ბარტყები? ჰკითხა მანოს პატომ.

— შორს ძალიან შორს, მზის ჩასვლის მხრებისკენ, იქ, საცა მუდამ თბილა და ზამთარი არ იცის მთელი წლის განმავლობაში.

შმაწვილები დალონებული თამაშობდნენ ეზოში; დედა-მერცხალი კი ახლო ხეზედ იჯდა და ჭიკჭიკობდა, მადლობას ეუბნებოდა მანოს და პატოს იმისთვის, რომ მათ უშველეს ბარტყების აღზრდაში და სიკვდილს გადაარჩინეს მისი შვილები.

... ყმაწვილებმა მერცხალს მიაძახეს:

„ჩვენო მერცხალო! გვიუკარხარ გულით
და შენ შეგუერებთ ჩვენ სისარულით;
უცხო ქვეყნიდან შენ ხარ მოსული
და ჩვენ კუთხეში დაბუდებული.
მუდამ ჭიკჭიკობ ხარ მოსარული,
სჩანს, რომ შენ გიუკარს ჩვენი მამული.
უცხო ქვეყნისკენ ისევ მიდიხარ,
ნუ თუ შენ კიდევ არ მოფრინდები!...“

მერცხალმა ერთი კიდევ შემოჰ-
ჭიკჭიკა და გაფრინდა. ბავშვები პა-
ტარა ხანს დალონდნენ.

— როგორ გგონია მანო, და-
იწყოს პატომ, თუ მომავალ წელსაც
აქვე ჩამოვკიდეთ კალათა, არ მოფ-
რინდებიან ჩვენი მერცხლები?

— არ ვიცი; მაგრამ მაინც ვსცადოთ, მიუგო მანომ...

მოფრინდნენ ისევ მერცხლები და აღასრულეს ბავშვებმა თავისი სურვილი თუ არა, ჩვენ არ ვიცით, ამისათვის მშვიდობით და გამარჯვებით ყმაწვილებო, მინემ გაფიგებდეთ ამას...